

Q-koorts in 2009

Piet Vellema, GD

In het zuiden van Nederland staat Q-koorts met grote regelmaat in de krant. Dit heeft vooral te maken met het grote aantal Q-koortspatiënten dat in deze regio voorkwam in 2007 en 2008.

Wat 2009 gaat brengen is nu nog niet met zekerheid te zeggen.

De zoönose Q-koorts wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii* en komt over de hele wereld voor, is er altijd geweest en zal er altijd blijven. Dat is zeker. Maar een heleboel dingen over Q-koorts zijn nog niet zeker. Wat het ons in de toekomst zal brengen is dan ook nog niet in te schatten.

Q-koorts bij de mens

In de jaren 1998 tot 2006 werd de diagnose Q-koorts in ons land tussen de vijf en twintig keer per jaar gesteld. In 2007 veranderde dat plotseling; er kwamen ongeveer 170 gevallen van Q-koorts bij mensen voor, met een concentratie rond het Brabantse dorp Herpen. In 2008 kwam Q-koorts in ongeveer dezelfde regio terug en aan het eind van dit jaar zal het aantal bevestigde gevallen bij mensen waarschijnlijk de duizend hebben gepasseerd.

Mensen die in contact komen met *Coxiella burnetii* worden gelukkig lang niet altijd ziek en bij mensen die wel ziek worden lijken de klachten vaak op een milde griep. Soms doen zich ernstiger problemen voor; dan gaat het vaak om mensen met een verhoogde gevoeligheid. Q-koorts bij de mens is aangifteplichtig en dit betekent onder meer dat een poging wordt gedaan om de oorzaak op te sporen.

Q-koorts bij dieren

Herkauwers, maar ook verschillende andere diersoorten zoals honden, katten en knaagdieren kunnen besmet zijn met *Coxiella burnetii*. Meestal verloopt de aandoening bij dieren symptoombloos, maar vooral bij schapen en geiten kan een infectie leiden tot abortus. Uitscheiding van de kiem vindt onder andere plaats met de nageboorte, vruchtwater en via de melk. In de nageboorte van een besmette geit kunnen honderden miljoenen *Coxiella*'s per gram nageboorte

aanwezig zijn. Na indrogen blijft *Coxiella burnetii* lange tijd besmettelijk. Besmet stof kan zo bijvoorbeeld via inademen infectie veroorzaken en dit besmette stof kan via de wind over vrij grote afstanden worden verplaatst.

Op melkgeitenbedrijven in Nederland zijn in totaal 23 uitbraken van Q-koorts vastgesteld die gepaard gingen met verwerpen. Sinds 12 juni 2008 bestaat er een meldplicht voor melkschapen- en melkgeitenbedrijven met een abortusprobleem.

Overleg artsen en dierenartsen

Artsen en dierenartsen houden overleg over de ziekte. Hierdoor is goed in beeld gebracht welke vragen er nog bestaan over Q-koorts, en om die te beantwoorden zijn een aantal onderzoeksprojecten opgezet. Bij kleine herkauwers zijn de volgende onderzoeken gestart:

- Een onderzoek op besmette bedrijven om het probleem te inventariseren en de risico's in beeld te brengen.
- Het volgen van besmette bedrijven om het verloop van het probleem in de tijd te kunnen volgen.
- De stroom bloedmonsters die elk jaar wordt onderzocht op *Brucella melitensis* wordt in 2008 ook onderzocht op Q-koorts.
- Melkschapen- en melkgeitenhouders kunnen een tankmelkmonster laten onderzoeken op Q-koorts.
- In een gebied met een straal van 45 kilometer om het Brabantse Uden zijn 40.000 geiten gevaccineerd met een Frans Q-koorts-vaccin. Van dit vaccin zijn heel veel zaken nog niet bekend. Op tien bedrijven in dit gebied en op twee bedrijven buiten dit gebied wordt in 2008 en 2009 het effect van vaccinatie gemeten.

Zelf doen

Vanwege de onzekerheden roep ik langs deze weg alle betrokkenen op om bij abortusproblemen bij kleine herkauwers altijd een diagnose te laten stellen. Daarnaast kan iedere geitenhouder maatregelen nemen om de verspreiding van mogelijk besmet stof te beperken om op deze manier de blootstelling van mens en dier in de omgeving te reduceren. Ik hoop dat door een gezamenlijke aanpak in 2009 minder mensen ziek zullen worden dan in 2007 en 2008.

Foto: Wilma Wolters

In Nederland zijn in 2008 op een beperkt aantal bedrijven geiten gevaccineerd tegen Q-koorts. Of en hoe in 2009 vaccinatie plaatsvindt, is nog niet helemaal duidelijk.